


93182



**GINEI GUPABILS**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BRAȘOV,  
TIPOGRAFIA A. MUREȘIANU  
1894.

## CINE-I CULPABIL ?

Mai an am publicat o broșurică cu titlul „Tarifa stolei în eparchia ortodoxă a Bucovinei“ și am arătat acolo, ce spadă a lui Damocle, vulgo, năpaste, e tarifa stolei emisă la anul 1786 pentru clerul ortodox al Bucovinei, esistând în praxă ab antiquo altă tarifă nescrisă, dară în vigóre factică și sancționată prin us secular și convențional dintre cler și popor, mai ales cel dela țeră; în casuri însă de denunțări din orî și ce parte, că preotul ar fi plătit pentru funcțiuni rituale după acel us străvechiu și practic, nu acesta este privit de normativ, ci cel scris în tarifa stolară și preotul devine pedepsit. — Am arătat apoi în acea publicațiune a mea și aceea, că tarifa scrisă, dară nici când devenită în praxă, din anul 1786, a adus multe suferinți și chiar și vulnere grele bisericei ortodoxe din Bucovina și că ea chiar pentru acest scop sémănă a fi edată, plus împiedecarea bunului raport dintre preoți și poporul autohton cu consecințele acelu raport și în alte privinți, nu numai în cele strîns bisericesci, care consecinți se arătară și se arată și până în ziua de astăzi și sunt fórte dăunose.



Eram paroch la Stupca. Ca de origine din popor, eu părtiniam prin sfat și în faptă poporul după cea mai bună a mea putință;\*) adusesem acest nume la Stupca și din stațiunile-mi anteriore, Șipot și Boian. Mă aflam deci acolo în bune relațiuni și nu numai cu poporul meu local, ci și cu cel din comunele megiesite, care venia la mine cu cereri de sfat în chestii atât private, cât și altele, de interes mai larg.

Veni apoi la anul 1866 alegerea de deputați pentru sesiunea a doua la Dieta țării. Comitetul nostru național și central din Cernăuți mă candidase de atare deputat pentru ținutul electoral al Gura-Humorului, în care ținut se află și comuna Stupcei. — Veniau deja ómenii din împrejurime la mine și după noțiunile lor, bieții, despre Dieta țării, spunându-mi durerile lor locale și ținutale, — mă întrebau, că ce și cum li-s'ar puté ajuta prin Dietă. Tot-odată aflai însă dela comitetul nostru central, apoi și dela ómenii, că o partidă, nouă Românilor și ortodocșilor contrară și, cum se crede, și guvernul însuși candidéză pentru acel ținut pe Pretorul po-

---

\*) La Șipot, pe lângă, că scăpasem pe unele familii de deposidare din gospodăriile lor, pe altele de secestrarea averei lor mobile prin usurări fără suflet, scăpai ér pe unú deputatú comunalú, cu numele *Maxim Petrean*, de prigoniri din partea autorităților ținutale, ér pe fostul primar comunal, *Nichita Andreica*, dela „Straffcompantie“, muncind el deja la fortificațiile dela Zalescik. *Ref.*

litic din Gurahumorului, *Tustanovski*, un polon de „pur sang“, și numai ce mă tređii cu denunțarea-mi de — pregravațiunii stolare, în contra *tarifei scrise*.

Se 'nțelege, că pricepui îndată, că Pretorul Tustanovski e la mijloc, ce în curênd se și dovedì prea deplin, și adecă, că dênsul puse la cale, recte porunci antistelui și scriitorului comunal din Stupca să-mi strice drumul spre deputație prin o „tratate disciplinară“ și prin ce alta, nefind eu în nimica vinovat, decât prin — tarifa stolei?... Restul se pôte gâci. Pretorul sploată acea denunțare în mod abundant la toți de dênsul temetoriï mai mari comunali și ceialalți ómenï din ținut și alegerea mea fù zădărnicită, dară nu așa ușor, ci prin cumpărări de voturi de câte 20—30 florini de vot\*), iară despre comisiunea disciplinară mixtă, urmată după aceea, nu pomenesc alta nimica, spre a indica obiectivitatea (?) ei, decât că comisarul politic, un om de origine ovreu și necunoscător complet al trebilor rituale și usuale ale bisericeï ortodoxe și pe lângă aceea și de partida lui Tustanovski, avù de concomisar duhovnicesc pe un bărbat, carele, dacă-l indică cumva numele unui soi de ființă, din care Darwin deduce genul omenesc, e scusaver, de ce el, în loc să prezenteze biserica orto-

---

\*) Un ovreu din Gura-Humorului, anume *Haim Șiber*, fù pentru samsarie la acele cumpărări și condamnat la opt ăile închisóre. *Ref.*

doxă cu însuşietăţile ei locale şi tradiţionale din Bucovina în numele Consistoriului, a — *maimuţit* pere Zucker-ul, dulcele său inspirător, comisarul politic. . . . .\*)

Norocul meu deci, că am scăpat numai cu o „dojană“ de o atare, adevăcă bisară, cercetare disciplinară, au fost numai buni mei parochienî, în ale căror nume, antistele şi scriitorul comunal făcură denunţarea în contra mea, nu cu autorisarea lor, ci „par ordre de Mufti“ — Tustanovski. *Şi cu toate acestea încă tot — o dojană!*

Venit la anul 1884 apoi aici la Fră-tăuţul-nou, găsii o comună nu condusă, ci comandată de un primar materialmente lacom, iară moralmente — D-deu ierte-l! că a murit, apoi şi o şcolă, pe care atât inspec-torul şcolar al ţerii, cât şi cel al districtului mî-o recomandară — de „rea“. — Şi una, deci, şi alta, prima sub influinţa unui om, cum l'am indicat şi posterisara, se pôte pri-cepe *din ce cauză*, dacă o numiră ambiî mai marii ei „rea“ — reclamau remedii din partea competenţei mele. Inşă vorba, că tótă acţiunea provocă reacţiune, se adeveri şi

---

\*) La îputarea-mî făcută de comisarul con-du-cător politic, că cu ce drept iau eu, la patru-deci de zile după nascerea unui prunc, găină séu pui de găină pentru respectiva molitfă, provocându-mě eu la usul străvechiu esistent în întréga biserică or-todoxă şi în parochia părintelui concomisară, acesta mî-a replicat, că la Précucernicia sa acel us — nu-i (!?).

aică în întregul ei sens și cuprins, și aceea, nu numai din singura dubla sorginte locală, ci și din regiune mai înaltă, căror regiuni la noi ori și ce acțiune întru progresarea spre mai bine a poporațiunii noastre autochtone nu le vine la socotélă. \*) Numai mă vedui decî și aicea cu o denunțare din partea primarului și scriitorului comunal. Pentru ce? — pentru pregravări stolare în contra păcatelor de *tarifa scrisă*.

Și ce să veđi! un împiegat tînăr, dar înfumurat și de confesiune și naționalitate nouă străină, pertractă cercetarea disciplinară în contră-mî și — *tot cu acel* concomisar duhovnicesc, carele fû și la Stupca.

Aică ași vorbi mai că o ți întrégă despre modul, cum se *oficiã* acéstă cercetare și în deosebî despre *starea — spirituală*..... în care s'a aflat, tóte patru ڃilele cercetării, concomisarul junelui conducător al cercetării. Aparțin însă ambiî unor tagme seriose și publice, care ele, și nu persónele, îmi impun rezervă a spune despre acéstă comisionare mai mult; dară caut și astăđi acel Areopag înalt, demn și respectabil, Consistoriul metropolitan, pe care a avut sê-l reprezenteze concomisarul respectiv, și, *după cum* l'a reprezentat el, — nu-l gădesc; iară tînărul „conducător“, isprăvind aici cercetarea (?)

---

\*) Primarul comunal și, cum mă convinsei, nu fără dreptate, se lădă, că *lui* „îi e mai bun Căpitanul districtual, decât *mie*.“

disciplinară în contra mea, încă în reîn-  
tórccerea-i la stațiunea sa, a ȃis cãtrã o  
persónã onorabilã, cã altfeliũ „ar fi reușit  
comisiunea, însã eu n'așî fi vrut de comisari  
nici sã sciu“ (sic!), iarã colegul sãu, inter-  
pelat de o persónã superiórã, pentru ce mã lãsã  
așa fãrã de apãrare, sã fi ȃis, cã de aceea,  
cãci l'așî fi numit „....*Fiu*“. E vãdit decî, de  
ce obiectivitate onestã și conscientiósã se  
lãudã cercetarea acãsta în contra mea.

Și aici, ca și la Stupca, am a mulțami scã-  
parea-mî numai cu o „dojanã“, artificios  
forțatei denunțãri și ómenilor trașî, împinșî  
la acea denunțare.

\*  
\*  
\*  
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Rog acum pe stimabiliĩ cetitori, sã mã  
scuse, cãci numai violentãnd modestia mea,  
voi spune ceva, ce m'a privi póte și pe  
mine.

Este un secret public, cã la noi acei  
preoți, cari-s mai activi ortodocși și națio-  
nali, nu-s la unele locuri.... bine vãduți. —  
Tot așa, ca și în comunele lor, acei preoți  
au multe imfestațiuni de îndurat, pãnã ce  
bunul nostru popor singur vede, cã nu în  
defavorul, ci în binele lui respectivii lucrã.  
— Un preot însã, care *ca atare* lucrã în  
binele poporului, lucrã în binele bisericei și  
statului. N'ar fi decî de seriósã trebuințã, ca  
Consistoriul, — care scie cãte greutãți și imfes-

tațiunii strîmtoresc biserica ortodoxă în această țeră și câți factori lucră, unii fățiș și alții ca soboliu, la acele strîmtoriri și imfestațiuni, — ivindu-se denunțări și încă din părți *indirecte* asupra cărorva preoți: orî să constateze mai întei obiectivitatea acelor denunțări în mod admisibil, de cari moduri are Consistoriul mai multe la mână: și-apoi să designeze concomisari la respectivele cercetări disciplinare cu instrucțiuni potrivite; orî să delege la atari cercetări persoane deplin capabile de a apêra *obiectivitatea* denunțării?

Ce mă privesce pe mine, apoi judece stimabiliî cetitori, — ne mai pomenind de Stupca — de am meritat eu aici la Frătăuțul nou dojană, deórece eu nu numai la instalarea mea ca paroch aici și după aceea de mai multe-orî în biserică, în public, și tot așa în parte, tuturor singuraticilor am declarat lămurit, că pentru funcțiunile preoțesci *nimeni să nu-mi plătéscă mai mult, decât va puté séu va voi*, declarațiune acésta, prin care apriat și la *tarifa cea scrisă am resignat*. Că mai departe, auđind eu de uneltirile primarului comunal întru a mă denunța pentru pregravări stolare, am provocat în public și separat pe tóte părțile, cărorali-am sêvêșit funcțiunii preoțesci, să vie sê-și cêră îndêrêt ce și de bună voe mî-au dat pentru acele funcțiuni, și *toți* mî-au declarat, că ei îs mulțămiți și nicî nu cer nimica, nicî se jeluesc asupra mea, ci că numai primarul îi întrêbă, ce și cât mî-au plătit. Și în fine, că eu tóte acestea le-am spus la protocolul



cercetării, fără însă a fi confrontat cu cineva, dacă careva a negat pôte spusele mele cele pe prea deplin dovedivere?

Că decî cu motive potrivite și abundante n'am recurs le ministeriu în contra sentinței dojenitóre, e cauza, că am considerat *pe cine* la cercetare în contra mea a reprezentat delegatul duhovnicesc..... Principiul însă rămâne, că *atarî* tratări disciplinare, basate pe *atarî* denunțări din partea mai marilor comunali politici, cum ambele au fost în contra mea, nu contribuesc la încurajarea preoților de a-și împlini misiunea lor cu consciențiositate; nu contribuesc, prin urmare apoi, la realizarea chemării bisericei în interesul ei cel salutar și nici în interesul statului.

*Erătăuțul-nou, 1894.*

*Iraclie Porumbescu,*  
*paroch.*



596-18947